Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII — Reus Dilluns 19 de Abril de 1897 — Núm. 3.245

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas.
a provincias trimestre. . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . » 7
Anúncis, á preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, 6 (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junqueras, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

SECCIÓ DOCTRINAL

S' IMPOSA

Ja que existeix—quàn menos de nom—la «Academia de la Llengua Catalana», que ho fassi de fets, uniformant d' una vegada l' escriurer del catalá d' avuy, sens menys-preu dels sabis autors de las diferentas gramáticas que s' han publicat, sent algunas d' ellas recomenables, demostrantne sos autors haver fet un estudi—no 'l suficient—de la fonética catalana.

La importancia que adquireix cada dia més tot lo que s' escriu en nostra cadenciosa llengua ho reclaman, y, aixís acabaríam ab nostres enemichs de si es ó no es idioma la parla de Catalunya, puig salta á la vista que de trenta cuatre periódichs que veuhen llum en catalá cada hú usa l' ortografía que li ve més be, quan nos contradiu en un mateix travall en prosa ó en vers empleant l' article *el* ó *lo* y ab lo neutre *lo* confóndrel. Com també nos trobém confosos al suprimir la *H* de la paraula *amich* y que á mon entendre fora mes natural escriurer *amig* y aixís no taría cap variació son femení *amigo*, de *amarg amarga*, de *ting tinga*, de *sacrileg sacrílega* etz. y al arribar aquí faig punt, deixant á altra més ben tallada ploma que la meva, esgrimar aquest difícil assumpto que tan de bè ha de reportarnos lo dia que s' implanti.

Fará uns dos anys que ab gran satisfacció vegerem lo cartell dels Jochs Florals de Barcelona, anunciar un valiós premi, en metálich, *á la millor gramática del catalá d' avuy*, ofrena del gran patrici y docte prelat de la Seu vigatana, que tant de bé ha fet y espera encare més la Pátria; puig vingué la *festa* y 'l tal premi no s' adjudicá—com era d' esperar aquell any—degut á la prematura del temps ab que 's feu públich los desitjs del restaurador del cenobi de Ripoll; dich mal, se concedí un *accèssit* al excelent gramátich Pompeu Fabra; pero no n' hi ha prou, no s' ha de dormir un sobre 'ls llorers en lícita lluyta guanyats si nó que de nou ha d' estudiar, per ferse mereixedor del premi á que tants aspiran.

Als mestres en *Gay-saber* los hi toca de plé aquesta important cuestió. Ells més ningú avuy son los indicats per tractar tal com se mereix la cosa. Ells que ab sos valiosos travalls l' han colocat á la altura envejosa en que 's trova, son los únichs que tenen lo poder de donarhi forma fácil y de pràctica resolució.

L' Avenç nos ha donat mostra d' una ortografía que, fentlhi unas petitas observacions tal volta siga de las conegudas la més edequada, seguintla la de *La Tramontana* per sa precisió, mereixent especial atenció la del regionalista *La Veu de Cacalunya* y la del popular setmanari *La Esquella de la Torratxa*, puig ab tants y ben escrits periódichs hi ha material y de sobres per unificar en l' escriptura, lo conreu de la dolsa parla de Frederich Soler.

Diferentas vegadas, de tan trascendental assumpto s' ha tractat entre l' element jove, que tan poderosament pot contribuhir à son desenrotllament, y sempre hem vist que sense l' esfors dels vells será picar en ferro fret. Donchs ja que tením sentat aquest precedent, los que estimém de tot cor lo bon nom de nostra idolatrada Catalunya, los que entussiastas nos esforsém y afanyosos sembrém arreu los ideals sanitosos del Regionalisme, cridém l' atenció al particular á tots los bons catalans que, sota 'ls plechs d' una mateixa bandera defensin la uniformació de nostre idioma nacional á ensemps que imposarse més y mès cada dia al polítich centralisme que 'ns acapara.

A la lluyta donchs! Lo misto está llensat al paller! Deu fassi que 's comuniqui y 's consumi, despertant l' interés d' aquells fills, que com diu lo poeta:

Quant la mare va endolada
es quant creix l' amor als fills

S. Borrut y Soler.

Barcelona 17 Abril 1897.

CRONICA REGIONAL

Al objecte de que 'ls nostres caixistas pugan disfrutar de la diada d' avuy, demà no 's publicará Lo Somatent.

—

Nos ha visitat lo *primer número* de nostre estimat company *La Renaixensa*, que com deyam en la nostra edició d' ahir, veu la llum pública à la important vila de Vendrell.

D' ella res podém dir á nostres lectors que no ho sápigan: vé á continuar l' obra embastada per la germana seva de Barcelona secuestrada per un senyor *Henojoso* á qui 'l catalá, cada vegada que 'l llegeix, li fa sobrevindre un atach de nervis y l' home no está per morirse; vé á despertar en lo cor dels catalans lo dormit amor á la patria; vé, en una paraula, á cantar las gestas de Catalunya, y tota la campanya va dirigida á reivindicar á la Patria endogallada per un abominant centralisme.

La Renaixensa, de Vendrell, res fa que se sápiga es *La Renaixensa* de Barcelona; los qui escrivían aquesta, escriuhen aquella.

Ni la persecució ni las denuncias han esverat á nostres bons y estimats companys qui tenen conciencia de lo que fan y saben que Catalunya, ara més que may, necessita, tal vegada lo sacrifici dels seus fills que més l' estiman, pera obrirse pás en lo concert dels pobles y salvarse de la bancarrota que amenassa á la desditxada Espanya, de la prempsa patriotera y dels imprevisors Cánovas y Morlessin.

Nostra sincera enhorabona á *La Renaixensa*; y als nostres companys que la escriuhen, lo mateix avuy que ahir, saben que en las columnas de Lo Somatent, hi trobarán sempre ressó las sevas sanas doctrinas, que son las nostras, y han de ser las de tots los catalans.

—

Los partits de pilota jugats ahir á la tarde en lo Fronton Reusense atragueren al mateix molt número d' aficionats.

Després del petit partít ó sía del de joves pelotaris à 25 tantos, se jugá lo que anomenan gran ó sia á 50 tantos entre la parella Beloqui y Altamira contra Gamborena é Illana.

Lo partit resultá de fortas emocions rivalisant las dos parellas en sa tasca pera emportarse la victoria que definitivament s' adjudicá á la que vestía lo trajo blanch, Gamborena á Illana.

L' héroe del partit fou Gamborena; lo seguí Altamira y ocupà 'l tercer lloch Beloqui.

Illana en los dos primers tercis pifiá moltas pilotas.

Lo partit d' ahir pot calificarse d' entre 'ls més bons lo millor que s' ha jugat en nostre frontón.

Aquesta tarde tindrá lloch un partit á 50 tantos entre 'ls pelotaris ab que compta la empresa.

—

Ab respecte á la agregació dels pobles del plá de Barcelona á la capital escriu *La Renaixensa*:

«Ja 's poden donar per satisfetas... totas aquellas personas que tant s' han interessat per la agregació. Aquesta es un fet. Mes observis: s' ha conseguit no per la convicció reposada del país, no perque després d' un estudi detingut sobre del terreno s' hagi arribat á créurela necessaria tant pera 'ls interessos de Barcelona com pera 'ls interessos dels pobles del voltant. S' hi hà arribat senzillament perque 'l gobern necessita diners, perque ho han demanat los caciohs de Barcelona que pesan més que 'ls cacichs dels pobles, y allá ahont tot te de passar per l' alambí dels expedients que may s' acaban, perque may s' estudian, are s' hi ha arribat ab un salt de trapessi... y... deixemho corre tot: lo gobern te diners y Barcelona te agregació.

Pero no es una vergonya que tot lo de Catalunya 's tinga de resoldre d' aquesta manera? Hi ha Corts ó no n' hi há en aquesta espellifada nació que fassin lleys pera la salut y prosperitat de las regions espanyolas y per la vida dels seus pobles? Es que no 's te per res ja la opinió del país y la dels diputats, y tot s' ha de guanyar are á *salto de mata* ó per lo favor dels ministres?

Quin rebaixament més gran d' un país! Quin escándol! Quinas complacencias! Quinas miserias més de baix imperi! Mes los fins sant fican als medis, com diu molta gent cada dia, y endevant las atxas. Aquestas atxas las durán los barcelonins que vagin á rebre á la estació als almogávers del Ajuntament que al cap del modern de Flor (vulgo senyor Nadal) han anat á Madrid y combatre per la prosperitat d' aquesta terra. Piquéu de mans quan arribin y victorejéulos, que á ells, à las sevas influencias particulars, se deurà la agregació dels pobles á Barcelona. Que aquestas son las conquistas dels héroes catalans d' are.

Nosaltres desde aquest indret de Catalunya 'ns adherím al pùblich entussiasme del partit d' en Morlesin. Gloria als ínclits varons que enalteixen la terra nostra plantant las Barras catalanas en l' Hotel de Paris de la Puerta del Sol! Llahor y gloria!»

—

Suposém que las autoritats locals haurán prés ja las sevas midas pera que cap de las moltas familias d' aquesta ciutat que avuy se trasladan al camp á menjar la tradiccional mona, se trobi á son retorn ab casa desembrassada.

Es una broma aquesta de las que no entran en las del dia.

—

Las funcions que la companyía cómich dramática que dirigeix l' aplaudit actor don Francisco Fuentes doná ahir à la tarde y nit en lo Teatre Fortuny, se vegeren favorescudas per bastanta concurrencia.

Las obras posadas en escena «María del Carmen» y «Mancha que limpia» dels célebres dramaturs Feliu y Codina y Joseph Echegaray, obtingueren acertada interpretació y foren molt aplaudidas.

Ab respecte á la primera «María del Carmen», es una llástima que la empresa la posés tan aviat en escena, si ho havía de fer en funció de tarde, puig es una obra que per las bellesas que conté, y per no ser gastada en nostre públich, mereixía mes distinció de la que no se li ha dispensat.

Confiém en que 'l senyor Fuentes abundan en las nostras ideas encara nos la posará en escena algún dia á la nit.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Vicens.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Demá á las nou del matí s' acabará una Missa en honor de S. Anton de Padua á impulsos d' una persona devota; y á las 7 de la tarde se dará la benedicció papal en Ntra. Sra. del Carme y desseguida 's tará la funció setmanal de Sant Anton.

Sant de demá.—Santa Inés.

Diversions públicas

Teatro Fortuny

Companyía cómich-dramática
del primer actor y director
Don Francisco Fuentes

Funció pera avuy.—3.ª d' abono.—Primera representació de la comedia en cuatre actes y cinch cuadros, original de Georges Ohnet, y arreglada á la escena espanyola: FELIPE DERBLAY.—Lo juguet cómich en un acte titulat LA PRIMERA POSTURA.

Demá dimars tindrá lloch l' estreno del magnífich drama de D. Joaquím Dicenta, EL SEÑOR FEUDAL.

Entrada á localitat 3 rals.—Id. al Paradís 2.

A tres cuarts de 9 en punt.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova).
12'11 t, mercancias, segona y tercera.
4'57 t. correo (per Vilanova.)

De Barcelona á Reus

525 m. (per Vilafranca).
9'46 m (per Vilanova).
15'8 t. per id.
7'33 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes.

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n

De Reus á Tarragona

8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'36 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona,	8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona)	8'30 m.
De id. directe	10'30 t.
De id. id.	1'30 t
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda)	7'30 t.
De Madrid y Zaragoza	2'30 n.
De Lleyda y Huesca	7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 'l 5 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
Pera id. id. id (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA. A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucia y Extremadura, que 's deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donaá sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Ferrocarril económich de Reus á Salou

Servey de trens que regirá desde 'l dia 1 de Octubre de 1896.

Sortidas de Reus: 4'10, 9'06 matí; 2'32 y 5'43 tarde.
Sortidas de Salou: 4'56, 10'46 matí; 5'10 tarde y 7 nit.

Las horas se regeixen per lo meridià de Madrid.

SOFRE GRÍS DE BIABAUX

MINERAL FRANCÉS

Premiat en las Exposicions Universals é Internacionals

DE

AVIGNON, 1890.-LYON, 1894.-BORDEAUX 1895

Destrucció radical de las malaltias de la Vinya, Oidium, Mildiu, Black-Rot, Rot, Blanc, Anthracnosis, etc., y contra las Formigas, Pugó, Orugas y altres insectes.

Lo comprador deu, donchs, exigir, á fi de no ser enganyat, la marca EL VOLCAN, de la Companyia Biabaux, estampada en tots los sachs

Representants: Senyor Joan Vilella y Companyía y Joseph Gambus y Anguera, Vilá (Bou) 12.—REUS.